

Oponentský posudek na bakalářskou práci Jany Paterové „Druhy lásky a jejich místo v sociální práci“

Práce se ve své první části věnuje tématu významu lásky a jejích druhů v sociální práci. V druhé části autorka pojednává o naději a odpouštění jako dvou ctnostech, které jsou nezbytné pro praxi sociální práce. Na základě třídění typů lásek C. S. Lewise v knize „Čtyři lásky“ rozlišuje autorka lásku jakožto náklonnost, přátelství, lásku erotickou a křesťanskou (agapé). Současně načrtává vztah, který mezi nimi panuje: Vedle dichotomie lásky dávající a přijímající, kterou „stopuje“ ve všech zmíněných druzích lásky, bakalářka vychází z náklonnosti, kterou charakterizuje jaké „cihly“, z nichž je možné vystavět stavbu v podobě vyšších lásek. Těmito stavbami jsou přátelství, eros a agapé. Přátelství ve vlastním smyslu je aristotelicky definováno jako láska k člověku pro něj samého. Toto přátelství se následně může změnit v lásku erotickou (str. 16 uprostřed), kterou autorka chápe celostně nikoli jako pouhé uspokojení tělesného pudu. Zatímco přátelství a láska erotická jsou láskami selektivními, agapé rozdíl nečiní. Je odpovědí na Boží volání, Boží lásku. Jedině tato láska je podle autorky láskou úplnou, otevřenou, sebe sdílející, společenskou, naplňující a pocítující Boží přítomnost (str. 23-24). V posledních kapitolách o odpouštění a naději se pak poněkud idealistickým způsobem (na str. 34 to sama přiznává se zdůvodněním, že ideály jsou potřeba) pojednávají o významu těchto vlastností v sociální práci.

Kritické poznámky:

1. Práci bohužel považujeme za teoreticky nevyváženou. Po přesvědčivém líčení Boží lásky (agapé) jako jediné pravé lásky se na str. 24 čtenář dočítá, že autorka v Boha nevěří. Na str. 30 to upřesňuje, když říká, že věří ve „vnitřní dobro v každém z nás“. Otázku, kterou je v této souvislosti třeba si klást je jaký smysl pak má vůbec hovořit o agapé? Kde k tomu autorka bere oprávnění? Čistě teoretická a hypotetická úvaha by zcela jistě byla možná. Autorka však zdůrazňuje, že její práce vedena čistě praktickými účely ve vztahu k její praxi sociální pracovnice. Jaký pak pro ni může mít pojem agapé praktický, a tedy nehypotetický význam? Jak může z cihel náklonnosti být vystavěna nejvyšší láska, totiž agapé? Kromě toho: V jakém vztahu je agapé a eros? Pokud je agapé určitou sublimací erotu, proč autorka hovoří o odpovědi na Boží lásku? Proč raději nezmiňuje Platónův k problematice relevantní dialog „Symposion“, který právě o této sublimaci Erótu, jakožto cestě k idejím, mluví?
2. Na str. 16 autorka slíbujíc, že se zmíní o černých stránkách (v plurálu!) přátelství. V kapitole však následuje pouze zmínka o jednom negativu, kterým je polarizace „my – oni“. Sejdou-li se 2 přátelé, kteří si „notují“ ve svých názorech, dochází k vymezování se vůči společnosti. Co je však na tom špatného? Proč se názorově, a to ve dvou, vůči většinovému mínění nepostaví? Zdá se, že určitý idealismus obsažený v práci je důvodem, proč autorka považuje jakoukoli ideovou výměnu a názorové vymezení se za něco ihned negativního.
3. Na str. 24 bakalářka cituje vyjádření Tomáše Akvinského o lásce („Láska nemá meze“) z knihy R. Spaemanna „Štěstí a vůle k dobru“. Proč necituje přímo z Tomáše? Vždyť je již k dispozici také český překlad (nakl. Krystal).
4. Na str. 26 se autorka hlásí k masarykovskému pohledu na Ježíše jako na dokonale mravního člověka. Na jiných místech se často dovolává papežských encyklik? Uvědomuje si autorka rozpornost své metodologie? Jistý autorčin ambivalentní postoj pak již jen dokresluje pojednání o teologální ctnosti naději, a to bez sebemenšího zohlednění komplementární teologální ctnosti víry.

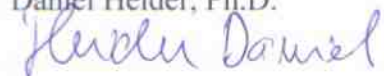
Práci, jakkoli se v ní zračí dobrá vůle najít láskyplný vztah k druhému člověku (klientovi), chápeme jako slabě teoreticky založenou, ba dokonce ve svém jádru v určitém slova smyslu rozpornou. Jedním z mála pozitivních prvků je nosná metafora stavby a její výstavba pomocí vyšších typů lásek. Její poslední stupeň (agapé), podle našeho soudu, nicméně zůstává bez víry v Boha něčím nutně uzavřeným.

Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením „dobře“, avšak s podmínkou jasného a přesvědčivé obhajoby.

V Českých Budějovicích,

dne 28. 4. 2011

Daniel Heider, Ph.D.

Handwritten signature of Daniel Heider in blue ink.